

*Hanna Tadeusiewicz*¹

**WSPOMNIENIE O DR ALEKSANDRZE WEJMAN-SOWIŃSKIEJ
(1941–2014)**

Z głębokim żalem 9 stycznia 2014 r. pożegnali na zgierskim cmentarzu dr Aleksandrę Wejman-Sowińską, oprócz rodziny, licznie zgromadzeni pracownicy Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ, przedstawiciele łódzkich bibliotek, przyjaciele i studenci.

Aleksandra Wejman urodziła się 19 marca 1941 r. w Zgierzu; matka była ekspedientką, ojciec instruktorem rolniczym. Mając zaledwie rok, straciła ojca zamordowanego w 1942 r. w obozie koncentracyjnym, a w 1953 r., zmarłą po długiej chorobie, matkę. Odtąd opiekowała się nią w trudnym powojennym czasie rodzina.

¹ Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

W 1958 r. Aleksandra Wejman otrzymała świadectwo maturalne w zgierskim liceum i podjęła naukę w Studium Nauczycielskim w Łodzi. Rok później została przyjęta na Uniwersytet Warszawski, gdzie studiowała polonistykę, uzyskując w 1964 r. magisterium. Przez kilka miesięcy tegoż roku, nie mając żadnej pomocy finansowej, zatrudniła się w Spółdzielni Pracy „Ingos” w Warszawie. Przypadek zrzucił, że już od 1 listopada otrzymała posadę w Bibliotece Głównej Polskiej Akademii Nauk na stanowisku bibliotekarza w Dziale Katalogu Rzeczowego, następnie w Dziale Gromadzenia Zbiorów. Nie zatrzymała się w Warszawie na dłużej, bowiem w następnym roku przeniosła się do Zgierza, gdzie Jej mąż, artysta-plastyk Jerzy Sowiński, otrzymał mieszkanie. W 1965 r. (1 września) rozpoczęła pracę jako bibliotekarz, wkrótce starszy bibliotekarz, w Branżowym Ośrodku Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Centralnego Laboratorium Chłodnictwa w Łodzi i odtąd związała się zawodowo z tym miastem. W latach 1965–1969 dokształcała się w zakresie informacji naukowej, kończąc w Warszawie stosowne kursy i szkolenia. W 1969 r. A. Wejman-Sowińska zamieściła w materiałach pokonferencyjnych swą pierwszą publikację pt. *Branżowe Ośrodki Informacji Technicznej i Ekonomicznej w Łodzi* (współautor D. Przybysz), która zapoczątkowała Jej zainteresowania badawcze.

W 1971 r. ukończyła Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Od 15 kwietnia tegoż roku została zatrudniona w połączonej Bibliotece Instytutu Techniki Ciepłej i Chłodnictwa Politechniki Łódzkiej na stanowisku starszego bibliotekarza, a od 1 stycznia 1972 r. awansowała na stanowisko kustosa. Dobre przygotowanie zawodowe i znajomość języka rosyjskiego spowodowały, że z dniem 1 maja 1973 r. powierzono Jej kierownictwo Pracowni Dokumentacji i Wydawnictw, później kierowała Pracownią Upowszechniania Informacji Branżowego Ośrodka INTE, pełniąc jednocześnie funkcję zastępcy kierownika Ośrodka. Była też członkiem Kolegium Redakcyjnego i redaktorem technicznym czasopism: „Biuletyn Centralnego Laboratorium Chłodnictwa”, „Przegląd Dokumentacyjny. Chłodnictwo” oraz „Komunikaty w Postępie Technicznym w Chłodnictwie”. W „Biuletynie” zamieściła *Katalog czasopism zagranicznych znajdujących się w Bibliotece Branżowego Ośrodka Informacji Technicznej i Ekonomicznej [...] za lata 1962–1974* (1975 nr 3–4, s. 93–127; współaut. J. Kosatka). W 1977 r. A. Wejman-Sowińska przeniosła się do Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi, obejmując 16 lipca stanowisko kustosa w Oddziale Opracowania Rzeczowego Zbiorów. Stale doskonaląc się zawodowo, ukończyła w 1979 r. kurs w Instytucie Podwyższania Kwalifikacji Pracowników Informacji w Moskwie. Od 1 sierpnia 1980 r. kustosz A. Wejman-Sowińska została kierownikiem Sekcji Katalogu Przedmiotowego w Oddziale Opracowania Rzeczowego Zbiorów BUŁ. W styczniu 1981 r. przed Komisją ministerialną złożyła z pozytywnym wynikiem państwowy egzamin dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych i jeszcze

w tymże roku awansowała na stanowisko kustosa dyplomowanego. Pracując w Bibliotece Uniwersyteckiej prowadziła od 1979 r. zajęcia z „przysposobienia bibliotecznego” dla studentów I roku, a od 1979 r. opiekowała się również odbywającymi praktyki studentami bibliotekoznawstwa, prowadziła z nimi zajęcia w zakresie opracowania zbiorów bibliecznych. W 1984 r. była przez kilka miesięcy wicedyrektorem Biblioteki UŁ. Od 1 października 1984 r. podjęła pracę w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji naukowej UŁ na stanowisku starszego wykładowcy. Z tą uniwersytecką placówką związała się już do końca życia. Przez 30 lat prowadziła zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych, zaocznych i podyplomowych, angażując się niezmiernie aktywnie i emocjonalnie w kształcenie młodzieży i działalność organizacyjną katedry.

Równocześnie A. Wejman-Sowińska realizowała się w pracy naukowej, której wyniki ogłaszała na łamach periodyków: „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum”, „Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej”, „Zagadnienia Informacji Naukowej”. Artykuły poświęcone były zakładowym ośrodkom informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej i ich bibliotekom, automatyzacji bibliotek, metodom rozpowszechniania informacji. Kilka lat badań doprowadziło Panią Magister do zakończenia i przedstawienia Radzie Wydziału Filologicznego UŁ rozprawy doktorskiej pt. *Zakładowe ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w Łodzi w latach 1945–1985. Historia, organizacja, działalność*. Promotorem tej interesującej i ważnej dla łódzkiego środowiska pracowników informacji naukowej rozprawy, był prof. dr hab. Bolesław Świdorski, a recenzentami prof. Z. Gaca-Dąbrowska z Uniwersytetu Wrocławskiego i prof. H. Tadeusiewicz z Uniwersytetu Łódzkiego. Po uzyskaniu pozytywnych opinii, złożeniu przepisowych egzaminów i przyjęciu obrony, Rada Wydziału Filologicznego podjęła 26 września 1992 r. uchwałę o nadaniu mgr A. Wejman-Sowińskiej stopnia doktora. Od 1 października 1993 r. Pani Doktor została awansowana na stanowisko adiunkta.

Na wszystkich typach studiów prowadziła wykłady, konwersatoria, pro-seminaria i seminaria magisterskie i licencjackie. Wykładała naukę o informacji, językach informacyjno-wyszukiwawczych, bibliografii, źródłach informacji, podstawach heurystyki informacyjnej. Była bardzo kompetentnym i opiekuńczym promotorem; wypromowała 50 magistrów i licencjatów bibliotekoznawstwa. Jej zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem, a Ona sama uznaniem i sympatią studentów, bo też poświęcała im wiele uwagi, cierpliwości i troski, mawialiśmy nawet, że ich „rozpieszcza”.

Od 1 października 2004 r. po dr. Bogumile Karkowskim kierowała niezmienne do przejścia na emeryturę w 2013 r. Podyplomowym Studium Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. W latach 2007–2008 dr A. Wejman-Sowińska była organizatorem i kierownikiem Studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu,

współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa. Cieszyły się one dużym zainteresowaniem nauczycieli. Od 2003 r. wykładała w trybie prac zleconych w Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku oraz od 2006 r. w Kujawskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli tamże. Pani Doktor wiele wysiłku wkładała w organizowanie i opiekę nad praktykami studentów bibliotekoznawstwa, kierowała praktykami zawodowymi od 1985 r., nawiązując kontakty z wieloma bibliotekami naukowymi i publicznymi w Łodzi i w miastach regionu, co przysparzało nam kandydatów na studia. Doceniana przez władze Wydziału Filologicznego UŁ, została też w 2002 r. pełnomocnikiem Dziekana ds. pedagogicznych praktyk studenckich na kierunku filologia polska, specjalność – bibliotekoznawstwo. Od 1994 r. przez blisko 10 lat organizowała dla studentów i pracowników Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ oraz dla całego środowiska bibliotekarskiego Łodzi wykłady pracowników naukowych z instytutów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa oraz z bibliotek naukowych różnych miast Polski (m. in. z Kalisza, Krakowa, Lublina, Torunia, Warszawy, Wrocławia). Była to doskonała promocja łódzkiej placówki akademickiego kształcenia bibliotekarzy. W latach 1995–1999 była członkiem Rady Programowej czasopisma „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” wydawanego przez Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej.

Aleksandra Wejman–Sowińska od 1999 r. była członkiem Komisji Egzaminacyjnej do przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego dla kandydatów na bibliotekarza dyplomowanego oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego (wcześniej Ministerstwo Edukacji Narodowej). Zaproszona do pełnienia funkcji sekretarza Komisji przez przewodniczącą prof. dr hab. Hannę Tadeusiewicz, wywiązywała się ze swych obowiązków znakomicie. Bardzo sprawna organizacyjnie, perfekcyjnie przygotowywała materiały na posiedzenia Komisji w Łodzi (w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ) i na egzaminy w różnych ośrodkach akademickich (Kraków, Olsztyn, Opole, Poznań, Wrocław). Pomagała kandydatom do egzaminu w każdej sprawie, czuwała nad przebiegiem prac Komisji, zyskując uznanie jej członków. Była recenzentką dorobku wielu osób, składała w Ministerstwie rzetelne sprawozdania z prac Komisji za kolejne kadencje; publikowała je w „Przeglądzie Bibliotecznym”. Ostatnie sprawozdanie przygotowała za lata 2011–2013 i była to też ostatnia praca, jaką przed śmiercią Pani Doktor wykonała.

Liczne obowiązki organizacyjne, dydaktyczne, kierownicze i inne nie wyłączyły dr A. Wejman–Sowińskiej z kontynuowania prac badawczych. Po uzyskaniu stopnia doktora w 1992 r. nadal publikowała artykuły, sprawozdania, przyczynki. W latach 1993–2008 zamieszczała na łamach czasopism naukowych ponad 20 tekstów (w tym 2 w języku rosyjskim) oraz 1 książkę. Artykuły,

częściowo pokłosie rozprawy doktorskiej, dotyczyły zakładowych i branżowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, bibliotekoznawstwa, praktyk zawodowych studentów oraz innych zagadnień. Drukowała je w „Biuletynie Głównej Biblioteki Lekarskiej” (1993, nr 358, s. 116–119; 1994, nr 349, s. 99–102, 105–108; 1999 nr 358, s. 103–108), w „Rocznikach Bibliotecznych” (1994, z. 1–2, s. 13–38), a także w „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum” (1995, nr 6, s. 143–183; 1997, nr 7, s. 73–105). W tym okresie A. Wejman-Sowińska interesowała się również zagadnieniem źródeł informacji w odniesieniu do homeopatii. Wynikiem Jej studiów są artykuły publikowane m. in. w „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” oraz książka zatytułowana *Wiarygodność źródeł informacji w odniesieniu do homeopatii. Analiza krytyczna* (Łódź 2008), w której Autorka zweryfikowała wiele błędów w literaturze przedmiotu. Pani Wejman-Sowińska brała udział w przygotowywaniu *Podręcznego słownika bibliotekarza* (Warszawa 2011), do którego napisała ok. 350 haseł, współpracowała z redakcją *Encyklopedii wiedzy o książce* (nowe wydanie w przygotowaniu). Znaczące miejsce w dorobku Pani Doktor zajmują wystąpienia z referatami na ogólnopolskich konferencjach naukowych; były to m. in. Krajowe Forum Informacji Naukowej i Technicznej (1993, 1995, 1997, 1999, 2005, 2007) oraz sympozja i konferencje organizowane przez Bibliotekę Politechniki Łódzkiej, Bibliotekę Uniwersytecką i Katedrę Bibliotekoznawstwa UŁ (1998, 2005, 2007, 2008).

W uznaniu zasług dla UŁ otrzymała czterokrotnie nagrodę Rektora (1995, 1998, 2004, 2007) oraz nagrody ministerialne (2002, 2005, 2008, 2011). W 2007 r. została uhonorowana Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne osiągnięcia dla oświaty i wychowania.

Ta wielość i różnorodność dokonań zawodowych, naukowych, organizacyjnych i dydaktycznych sprawiły, że dr Aleksandra Wejman-Sowińska była znana i ceniona nie tylko w łódzkim, ale także w ogólnopolskim środowisku bibliotekarskim i bibliotekoznawczym. Łatwość w nawiązywaniu kontaktów, życzliwość i otwartość na problemy innych, a także poczucie humoru, zyskały Jej wielką sympatię kolegów z Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, z Biblioteki UŁ oraz studiującej młodzieży.

Zmarła w Zgierzu, w sam Nowy Rok 2014. Pozostała o Niej dobra pamięć i liczne kondolencje nadesłane z Łodzi i Polski. Spoczywaj Olu w spokoju.